

שופטים. הלכות עדות פי"ז

מקיים ליה לרוב יהודה אמר רב דאמר ר' יוחנן שאלוהי אדם עדי והיו עליו עדים הרי הוא כמו אדם עדי: בין שאמר הלוח וכו'. אם מינרא דרבינא ולי חיימא רב פפא. ומ"ש דרך מאמין לדבריו כלומר דאם טען משטת הייתי כך פרימיך דאמר דברים שאינם ואמרתם הלא משחק הוא נאמן. וכבר נתבאר דבריו אלו בדברי רבינו בה"ט טוען ונטען:

ז השוכר עדי וכו' וכן היודע וכו' ברייתא
בבא קמחא ריש פרק הכונס (דף כ"ה:): השוכר עדי שקר והיודע עדות לתזונו והוא מעיד לו פטור מדיני אדם ומייב בדיני שמים ואמרנו בגמרא דהיינו בעד אחד דלילו בשנים מדאורייתא ממייב ובראש הלכות אלו הארכמי בזה:

פי"ח א מי שהעיד וכו' ומצוה לעשות
לו כמו שרצה לעשות וכו'. משנה בסנהדרין סוף אלו הן הנמקין (דף פ"ט.) כל הוומנין מקדימין לאותה מיתה כלומר אין להם לפנות מיתה אחרת אלא משכימין לאותה מיתה שנגמר לה דינו של נידון: ואם העידו במלקות וכו' ואם העידו לחייבו ממון וכו'. משנה פ"ק דמכות (דף ה') משלשין בזמון ואין משלשין בזכות וכו' אלא כל אחד ואחד לוקה ארבעים:

ואין לוקין במקום תשלומין. אם במשנה (דף ד') פלוגתא דר"מ ורבנן ופסק כרבנן דאמרי כל המשלם אינו לוקה ובכתובות פרק אלו נערות (דף ל"ג:) מקשי וינמא כל הלוקה אינו משלם כלומר ונדייניה במלקות ומשני בפירוש רבנא תורה עדים וזממים לתשלומין מכדי תביע ועשייתם לו כאשר זמם יד ביד למה לי דבר הניסן מיד ליד ורבי אלעזר איב טעמא משום דלאו בני התראה נינהו:

ב בד"א בעדים שהוומנו כו' עד הרי אלו
וומנין ונהרגין וכו'. משנה פ"ק דמכות (דף ה') אין העדים נעשים וזממין עד שיזומו את עצמן כלומר שיזומו אותם בעסקי גופם של עדים ולא בעסקי הרהור וההורג דמפרש ואיל כילד אמרו מעידין אתו בליש פלוני שהרג את הנפש אמרו להם הלאך אתם מעידים (שזה הרג את זה) שהרי נהרג זה או ההורג זה היה עמנו בזממין פלוני

ואמרו ראינו זה שהרג את הנפש או לזה מנה לפלוני ביום פלוני במקום פלוני. ואחר שהעידו ונבדקו באו שנים אחרים ואמרו ביום זה ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום. ולא היו דברים מעולם לא זה הרג את זה ולא זה הלוח את זה הרי זה הכחשה. וכן אם אמרו להם היאך אתם מעידים כך וזה ההורג או הנהרג או המלוה היה עמנו ביום זה במדינה אחרת. הרי זה עדות מוכחשת שזה כמי שאמר לא הרג זה ולא זה הלוח את זה שהרי עמנו היו ולא נהיה דבר זה וכן כל כיוצא בדברים אלו. אבל אם אמרו להם אנו אין אנו יודעים אם זה הרג את זה ביום זה בירושלים כמו שאחם אומרין או לא הרגו. ואנו מעידים שאחם עצמכם הייתם עמנו ביום זה בבבל. הרי אלו זוממים ונהרגין או משלמין. הואיל

א טו"מ ס"י כ"ח סמ"ג לאין כ"ח: ב טור שס ס"י ל"ח סמ"ג עין ק"י: ג טור שס ס"י ל"א סמ"ג שס: והעדים

לחם משנה

ד דרך מאמין לדבריו הרי אלו עדים וכו'. כתב הרב כ"מ שאם טען משטת הייתי כך נאמן ואינו נראה כן דולאי כיון ששחק אס אחר כך טען משטת הייתי כך אינו נאמן וזמנו שנתבאר בהלכות טוען אצל מ"ש כאן דרך מאמין וכו' ר"ל שלא תהיה השמיקה דרך שחק והתול וכיוצא בזה כה"ל מכירה סוף פרק ה' גבי קנין מחילה שהוא להודיע שאינו אומר דברים אלו כמשחק וכמהלל לפיכך אם אמר בלב שם אני אמרתי וגמרתי לעשות דבר זה אין צריך דבר אחר כלל ע"כ ועל זה הדרך הוא מה שכתב כאן. ובגמרא בפרק זה בורה (דף כ"ט:) איכא מרי עובדי חדא דאמר עירי ושכני ליהויו עלך סהדי ואמרינא דאמר חיי ומיתי להויו עלך סהדי ומשמע שם דאם שחק הלוח לא מני למטען משטת הייתי כך והזכיר זה הטור ב"מ ס"י ל"ג ולא ידעתי למה לא הזכיר זה רבינו לא כאן ולא בה"ט טוען:

פי"ח ב ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו כו'. קשה דמנין לו לרבינו דאם היום לעדים ולמלוה וללוה שאמר עמנו הייתם אדם ואלו דלא הויה הומה ה"פ דמכות (דף ה') לא אמרו אלא עד שחפרה גופה של עדות או עד ששחקר גופה של עדות דהיינו גופן של עדים וכיון דאמר להם עמנו הייתם הרי הוסרו העדים ואע"פ שאמר ג"כ ללוה ולמלוה שהיו עממה מתי איכפת לן עד שחפרה בשביל כך דלא מיקרי הומה ומדברי הטור ב"מ סמ"ג ע"כ משמע כך שכתב ומה יש בין הכחשה להומה הכחשה אינה בגוף העדים כו' והומה בגוף העדים שאומרים בזה ששחקר אומרים

מגדל עזו

הו תלמוד שאמר לו רבו בו' עד מדבר שקר מרחק. פרק שבעות העדות (דף ל"ה:): השוכר עדי שקר בו' עד סוף הפרק. בזמקין פרק הכונס לאן לירי (דף כ"ה:):

פי"ח א מי שהעיד בשקר וכו' עד זומם. בסנהדרין פרק זה בורה (דף כ"ט:): א ב ומצות עשה לעשות לו כו' עד אם היה אמת או שקר. הכל בפ"ק דמכות (דף ה') ומתלמו גם במכילתא: וזה

ושחק הלוח ררך מאמין וכו'. לפוקי שלא היה השמיקה דרך השטתה או דרך שחק וכיוצא בזה דמניא מנה לי בידך א"ל הן למחר א"ל מנהו לי א"ל משטת אני כך פטור ואע"פ ששטתו עדים אמתול שאמר לו כן פטור כיון שלא אמר לו דרך הודאה או אמת עליו:

ה תלמיד שאמר לו רבו וכו'. כבר כתבתי זה למעלה ומסיים עלה הכי דמי מדבר שקר מרחק וכו' כאשר כתב רבינו: **ז השוכר עדי שקר וכו'.** אימת פ' הכונס לאן לירי:

פי"ח א מי שהעיד בשקר וכו' פ"ק
דמכות ורבנן האי לא טענה ברעך עד שקר מאי דרשי ביה ההוא מיבעי ליה לאזהרה לעדים וזממין ומן משלשין בזמון ואין משלשין בזכות כילד וכו' מנה"מ אמר אביי נאמר רשע בחייבי מלקות ואמר רשע בחייבי מיתות ב"ד מה להלן אין מיתה למתה אף אין מלקות למתה רבא אמר בעינן כאשר זמם לעשות לאחי וליכא א"ה ממון נמי ממון מנטרף מלקות לא מנטרף:

ב בד"א וכו'. אם במשנה אין העדים נעשין וזממין

וכן עד וזאחד שכבש עדותו ולא העיד פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים:

פרק שמנה עשר

א ימי שהעיד בשקר ונודע בעדים שהעיד בשקר זהו שנקרא עד זומם. ומצות עשה לעשות לו כמה שרצה לעשות בעדותו לחבירו. אם בעבירה שחייבין עליה סקילה העידו והוומנו נסקלין כולן. ואם בשרפה נשרפין וכן שאר המיתות. ואם העידו במלקות לוקה כל אחד מהן כאשר מחייבי מלקות. ואומדין כחו ומלקין אותו. ואם העידו לחייבו ממון משלשין הממון ביניהן לפי מנין העדים. כל אחד ואחד יתן חלק המגיע לו ואין לוקין במקום תשלומין: **ב** כמה דברים אמורים בעדים שהוומנו. אבל שתי כתות המכחישות זו את זו ואין כאן עדות אין עונשין את אחת מהן. לפי שאין אנו יודעים מי היא הכת השקרנית. ומה בין הכחשה להומה. ההכחשה בעדות עצמה זאת אומרת היה הדבר הזה וזאת אומרת לא היה הדבר הזה או יבא מכלל דבריה שלא היה. וההומה בעדים עצמן ואלו העדים שהוומום אינן יודעים אם נהיה הדבר או לא היה. כיצד עדים שבאו

ואמרו ראינו זה שהרג את הנפש או לזה מנה לפלוני ביום פלוני במקום פלוני. ואחר שהעידו ונבדקו באו שנים אחרים ואמרו ביום זה ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום. ולא היו דברים מעולם לא זה הרג את זה ולא זה הלוח את זה הרי זה הכחשה. וכן אם אמרו להם היאך אתם מעידים כך וזה ההורג או הנהרג או המלוה היה עמנו ביום זה במדינה אחרת. הרי זה עדות מוכחשת שזה כמי שאמר לא הרג זה ולא זה הלוח את זה שהרי עמנו היו ולא נהיה דבר זה וכן כל כיוצא בדברים אלו. אבל אם אמרו להם אנו אין אנו יודעים אם זה הרג את זה ביום זה בירושלים כמו שאחם אומרין או לא הרגו. ואנו מעידים שאחם עצמכם הייתם עמנו ביום זה בבבל. הרי אלו זוממים ונהרגין או משלמין. הואיל

א טו"מ ס"י כ"ח סמ"ג לאין כ"ח: ב טור שס ס"י ל"ח סמ"ג עין ק"י: ג טור שס ס"י ל"א סמ"ג שס: והעדים

לחם משנה

וכי נראה דכיון דאמרו לעדים עמנו הייתם אע"פ שאמרו ג"כ ללוה ולמלוה שהיו עממה מ"מ הומה מיקרי ועוד נראה כן מהטעם שנתן שם ומפני זה האחרונים נאמנים כיון שמעידים על גופן של עדים והם אינם נאמנים על עצמם לומר לא עשיתו כך וכך והיו כאלו העידו עליהם שהרגו את הנפש או שחללו את השבת ע"כ משמע לפי זה הטעם דאפי' שהכחישו להם שהלוח והמלוה ג"כ היו עממה כיון שהכחישו להם היו כאלו פסקוהו בגולגומת או בדבר אחר גם שם לא הונח לי בדברי הטור ו"ל למה הוצרך לתת טעם זה כיון דבגמ' אמרו דהומה הוי חידוש כמו שזכר בפ"ק מרובה (דף ע"ג:) ופ"ק זה בורה (דף כ"ו.) משמע דאין לדבר טעם מיהו לזה י"ל דהטור סבירא ליה דמה שהזכיר כן בגמרא הוא אליבא דרבא דאמר עד זומם מכאן ולהבא הוא נפסק אצל אביי דק"ל כוותיה דאית ליה דלמפרע הוא נפסק לית ליה חידוש אלא דקובר דיש בדבר זה טעם והוא הטעם שנתן הטור אצל אין דעת רבינו כן אלא דבזה לא פליג אביי ארבה דאפילו אביי מודה דהוי חידוש ואין בדבר טעם ומפני שהוא קובר כן יש מקום למ"ש דבעינן הומה לעדים לבד ולא שיסתף עממה ללוה ולמלוה וכמ"ש בסוף דבריו שהעדים שהוומום לא השגיחו על עממה של עדות כלל כו' דהוא קובר דמ"ש בגמ' עד שחפרה גופה של עדות פירושו שיוסקו העדים לבד ולא שיסתף עממה דבר אחר דכיון דההומה חידוש ואין זה טעם אין לך להוסף עליה דלילו היה קובר הטעם שכתב הטור אין מקום למ"ש דכפי טעמו של הטור אפילו שיסתף עם העדים הלוח והמלוה מיקרי הומה ומ"מ איני יודע הכרח נכון לרבינו כדי שיסתוף עליו. אחרי כתיב ראינו בפסקי מהר"י ו' לב ו"ל חלק ב' סימן ק"ג קובר דאית

הגהות מיימוניות

ז [ג] ואפילו חד אפילו בלא שמועת קול אלה פ"י ר"י בפסקי ה"ר חוקיה ועיין לעיל ריש פ"א: מכאן